

Tussen twee werelden

MIRJAM KOOIJMAN

*Tussen
Twee
werelden*

Tussen twee werelden

Mirjam Kooijman

©2026 Scholten Uitgeverij B.V.

www.scholtenuitgeverij.nl

info@scholtenuitgeverij.nl

Omslag: Mirjam Kooijman

Binnenwerk: Gewoon Geertje

Eerste druk, november 2026

ISBN: 9789083733159

NUR: 336

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Daarnaast mag geen enkel deel van deze uitgave worden gebruikt voor het trainen of ontwikkelen van systemen voor kunstmatige intelligentie zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Proloog

In een traag ritme zette Jeremy zijn ene voet voor de andere. De hak van zijn linkervoet tegen de neus van zijn rechter, balanceerend over een denkbeeldige lijn. De wind rukte aan zijn capuchon, blies zijn jas bol en nam het laatste beetje zomer mee dat nog in de lucht hing. Een rilling trok langs zijn blote onderrug. Opa Martens zou zeggen dat hij een hemd moest aantrekken, strak in zijn broek. Jeremy hoorde het hem bijna mompelen, laag en brommend, tussen twee trekjes door.

Opa met zijn adviezen. Altijd overtuigd van zijn gelijk, maar te koppig om naar iemand anders te luisteren. Als hij eerder was gestopt met roken, of beter: er nooit aan begonnen was, had hij misschien nog geleefd. Roken was veel slechter dan geen hemd dragen. En trouwens, hemden waren voor watjes.

De denkbeeldige lijn maakte een halve boog om een plas heen terwijl hij verder liep. Zijn gedachten schoten naar gisteravond, naar zijn moeder die voor zijn kast stond. Jeremy zat op bed en keek toe hoe ze elk kledingstuk bekeek en op een van drie stapels legde: houden, nog passen, te klein. De laatste stapel groeide het hardst. Bijna elk kledingstuk dat hij paste, belandde erop.

‘Jongen, je groeit harder dan onze spaarrekening,’ had ze gezegd toen ze het kleine stapeltje dat nog paste teruglegde in de kast.

Het was voor het eerst in maanden dat ze hardop iets zei over geld.

Wat ongemakkelijk had hij zijn schouders opgetrokken. 'Ik kan de hele winter wel korte broeken dragen.'

Zijn moeder plantte haar handen in haar zij. 'Niks daarvan,' had ze fel gezegd. 'Straks denken de mensen nog dat de familie Martens geen geld heeft voor lange broeken.'

Een schamper lachje had hem willen ontsnappen, maar hij slikte het weg. 'Ik maak er wel een challenge van,' had hij gezegd. 'Een jaar lang korte broeken. Kou is een emotie.'

Ze had gefronst, daarna een perfect gevormde wenkbrauw opgetrokken. Zijn moeder was haar eigen schoonheidsspecialiste. En manicure. En sportcoach. Zo kon hij nog wel even doorgaan. Alles voor de schone schijn. Daar was ze kampioen in. Zijn vader trouwens ook.

Hij schopte tegen een hoop bladeren. Ze dwarrelden omhoog en lieten zich door de wind meevoeren. Was het met zijn gedachten maar net zo. Die maakten overuren sinds Jan die ochtend op school had gezegd dat hij na het weekend de uitnodigingen voor zijn feestje zou uitdelen. Feestjes waren vervelende stoorzenders in zijn strakke weekplanning en een aanslag op zijn magere spaarpot.

Hij stopte zijn handen dieper in zijn zakken en schudde zijn hoofd. Wie hield hij nu eigenlijk voor de gek? Hij was dol op feestjes. Alleen die ongeschreven regel, dat je iets moest geven dat minstens zo waardevol was als wat je ooit van die ander had gekregen, verpestte het. Zijn krantengeld was bijna op. De voetbalcontributie had de helft al opgeslokt.

Er rolde een kastanje voor zijn voeten. Hij bukte, raapte hem op en wreef hem glad langs de mouw van zijn jas. Zijn vingers sloten zich eromheen. Was geld maar net zo makkelijk op te rapen, dacht hij, terwijl hij de hoek om liep, zijn eigen straat in.

Aan de buitenkant zag hun huis er prima uit. De voortuin lag er keurig bij. Opa De Ruiters liet er zo nu en dan zijn hovenierkennis op los. Zijn moeder liet de ramen iedere week blinken en de voordeur had een maand geleden nog een frisse laag lak gekregen. Maar het was allemaal net zo nep als de haarkleur van zijn moeder. Zoals zij haar grijze haren met een flesje verf maskeerde, zo verborg de nette gevel van hun huis de ellende daarachter.

Jeremy stopte de kastanje in zijn jaszak en viste de huissleutels tevoorschijn. Zijn rugtas gleed van zijn schouder en bleef aan zijn arm bungelen terwijl hij de sleutel omdraaide in het slot. Nog voor hij de deur kon openen, werd hij vanbinnen opgetrokken. Zijn zusjes duwden elkaar opzij om als eerste zijn knuffel op te eisen.

Hij spreidde zijn armen en trok hen allebei tegen zich aan. Een kus op elke wang, daarna kwam hij vlug overeind. Genoeg intimiteit voor vandaag. Maar eerlijk was eerlijk: Fleur en Lieve deden hun namen eer aan. Dat had hij al gehoopt toen zijn vader hem op zijn achtste verjaardag wakker maakte om te vertellen dat ze geboren waren. Ze waren lief, en ze fleurden elke dag een beetje op met hun gegiebel. Dat kon je van Joeri niet zeggen. Zijn twee jaar jongere broertje had zulke onvoorspelbare grillen dat je hem beter uit de weg kon gaan, wat lastig was als je samen een stapelbed deelde. Jeremy was de uitvinder van de koptelefoon nog elke dag dankbaar.

In de keuken dronk hij een glas water leeg en pakte een appel van de fruitschaal. Op de vraag van zijn moeder hoe zijn dag was, humde hij alleen wat. Ze zat met een kop thee aan de keukentafel, maar hij had geen zin om bij haar te gaan zitten. In een mum van tijd zou ze door zijn masker prikken, en hij wilde niets zeggen over Jans uitnodiging. Niet voordat hij op zijn kamer had gekeken of er nog een geschikt cadeautje te vinden was.

In zijn kast grijsden twee potentiële geschenken hem tegemoet, allebei nog in het plastic. Hij wist nog precies van wie hij ze had gekregen en wanneer. Jan hield niet van voetbal, dus de minivoetbal aan elastiek viel meteen af. Maar de Rubiks kubus... die kon weleens een schot in de roos zijn. Zeker als hij Jan een reep chocola beloofde wanneer die hem binnen een week wist op te lossen. Jan hield, net als hij, wel van een uitdaging. Misschien kreeg hij hem ook wel zo gek om mee te doen aan de korte-broek-challenge.

Met snelle passen liep hij de trap af. Koptelefoon op, kranten vouwen, netjes stapelen in de oude opvouwbare bolderkar van zijn zusjes. Bij de weekendkrant zaten nooit folders, dus hij kon op de automatische piloot de wijk door.

Hij liep zijn route zo dat hij eindigde bij de hoekwoning van opa De Ruiter. Met de krant onder zijn arm trok hij de achterdeur open.

‘Zo, ben je daar weer, jongen?’

Opa zat aan de keukentafel, maar stond op toen hij binnenkwam.

‘Opa.’ Jeremy begroette hem met een korte, opwaartse knik.

‘Colaasje?’

Hij grijsde. ‘Daar kom ik voor.’

Onder andere. Maar opa begreep vast wel wat hij bedoelde.

Met een plof liet hij zich op een keukenstoel vallen, armen over elkaar, benen iets uiteen.

Opa zette een blikje en een glas voor hem op tafel en kwam tegenover hem zitten. Jeremy zou het glas niet gebruiken, dat deed hij nooit. Toch gaf opa het iedere week weer.

Hij nam een grote slok. Het koolzuur prikkelde zijn neus en hij kneep zijn ogen samen.

‘Welk cijfer geef je de week, Jeremy?’

Wekelijks stelde opa dezelfde vraag als opening van het gesprek. Het werkte altijd. Een cijfer geven hielp de boel te relativieren.

Er waren vervelende momenten geweest: het kleine stapeltje kleding in zijn kast, de ontploffing van zijn vader tijdens het avondeten, de stortbui tijdens de training en de ontdekking dat zijn voetbalschoenen niet meer waterdicht waren. Maar er waren ook prima momenten: slagbal bij gym, het voorlopige advies van de meester voor het voortgezet onderwijs en zijn hattrick bij de oefenwedstrijd twee dagen geleden.

Als hij de balans opmaakte, kwam hij meestal op een voldoende uit.

Hij boog naar voren, ellebogen op tafel, kin in zijn handen. 'Een zeven,' zei hij.

'Vertel...' Opa's vaste uitnodiging voor een uitgebreid weekverslag, en tegelijk het moment waarop de chips op tafel kwamen: paprika en naturel, zoals altijd in twee aparte schaalpjes. Tegen de tijd dat Jeremy uitverteld was, waren ze allebei leeg. Hij maakte zijn wijsvinger vochtig met zijn tong en dipte de laatste kruimels op.

'O, en wist u...' Hij wachtte even tot hij opa's volledige aandacht had.

Opa keek op: twee twinkelende, lichtblauwe ogen achter ronde brillenglazen in een bordeauxrood montuur. 'Wat wist ik?' Hij dronk zijn halfvolle glas water in een teug leeg.

Jeremy ging rechter zitten, zijn handen weggestopt onder zijn bovenbenen op de leren zitting.

'Wist u dat alle miljonairs vroeger krantenjongen zijn geweest?' Er kwam een glimlach om opa's mond, rimpeltjes naast zijn ogen. Hij knikte langzaam. 'Is dat zo, Jer?'

'Ik heb het ergens gelezen.'

Opa hield zijn hoofd iets schuin. De glimlach verdween en maakte plaats voor een ernstiger blik. 'Stond er ook bij dat niet alle krantenjongens miljonair worden?'

Jeremy liet zijn schouders zakken. Niet uit moedeloosheid, daar was hij de persoon niet naar. Iedereen kon dromen, maar er was moed voor nodig om die dromen waar te maken. Gelukkig bezat hij die moed, net als vastberadenheid en doorzettingsvermogen. Alle drie had hij van opa.

Maar opa had andere dromen gehad, en zeker niet op het gebied van bezit. Al zeventig jaar woonde hij tevreden in hetzelfde hoekhuis, met hetzelfde kleine lapje grond eromheen. Het huis waarin hij was geboren en opgegroeid, en waar hij was getrouwd; de plek waar hij vader, opa en uiteindelijk weduwnaar was geworden.

‘Ik wil je niet ontmoedigen, Jer.’

Opa stak een eeltige hand naar hem uit. Jeremy legde de zijne erin en voelde hoe de ruwe vingers zich stevig om de zijne sloten.

‘Dubbeltjes worden maar zelden kwartjes.’

Jeremy glimlachte uitdagend. ‘Zelden, zegt u? Dus niet “nooit”?’ ‘Slechts een enkele keer,’ zei opa terwijl hij een kneepje in zijn hand gaf.

Jeremy trok een ondeugende grijns. ‘Ik hoop dat u het nog meemaakt.’

1

Dertien jaar later

Jeremy leunde met zijn onderarmen op de reling van zijn balkon, zijn handen om een mok hete koffie gevouwen.

Opa was laat vanmorgen. Waarschijnlijk was hij net zo vroeg van huis vertrokken als iedere vrijdag, maar zijn tempo leek met de week iets te vertragen. Hij was tenslotte de tachtig al een tijdje gepasseerd. Genoeg reden om het rustig aan te doen, al zou hij dat zelf nooit toegeven.

Aan de andere kant van de boulevard zag Jeremy hem verschijnen. Een glimlach gleed over zijn lippen bij het vertrouwde beeld: een wit overhemd op een donkere pantalon, een geruite flatcap op dun grijs haar, zijn handen losjes langs zijn lichaam terwijl hij langzaam dichterbij kwam.

Zoals altijd parkeerde opa een stukje verderop, zodat hij het laatste stuk over de boulevard kon wandelen.

‘De frisse zeelucht houdt me gezond,’ zei hij daar elke week bij.

Jeremy stak zijn hand op toen opa hem in het oog kreeg. Daarna draaide hij zich om en liep naar binnen. Op het natuurstenen werkblad stond het dienblad dat hij eerder al had klaargeemaakt: een ontbijt voor twee. Hij schonk verse jus d’orange

in glazen en zette ze naast de borden met crackers met roomkaas, zalm en dille en een rijk belegde Italiaanse bol.

Opa dronk zijn koffie liever niet te heet, dus Jeremy zette alvast een kopje onder de uitloop van de espressomachine en selecteerde een dubbele espresso. Leunend tegen het aanrecht wachtte hij op de melding op zijn telefoon dat opa de bel bij de hoofdingang had ingedrukt. Jeremy had hem meerdere keren een sleutel van zijn appartement aangeboden, maar opa had stevast geweigerd.

'Niks daarvan,' had hij gezegd. *'Als iemand hem van me afneemt, heb jij straks ongewenste bezoekers.'*

'Van een kale kip kun je niet plukken,' zei zijn vader vroeger. Een beveiligingssysteem hadden ze dan ook nooit gehad. Maar toen Jeremy in zijn eigen penthouse rondkeek, moest hij toegeven dat hij allang geen kale kip meer was.

Een ouderwetse beltoon klonk door zijn telefoon. Met een tik ontgrendelde hij de hoofdingang en liep naar de hal om zijn deur te openen.

In de deuropening wachtte hij. Het duurde altijd even voor opa boven was. De lift had hij nog nooit gebruikt. *'Traplopen is goed voor mijn hart,'* had hij eens gezegd toen Jeremy hem probeerde over te halen toch eens de lift te nemen.

'Jeremy, jongen.' Opa groette zoals gebruikelijk al voor hij hem kon zien.

Jeremy trok een mondhoek op en wachtte tot opa om de hoek verscheen. *'Opa,'* zei hij, met hetzelfde kleine opwaartse knikje als vroeger. Alleen trok hij hem nu ook in zijn armen en omhelsde hem kort en stevig.

'Lekker gewandeld?'

'Die zeelucht houdt me gezond,' knikte opa.

'Mij ook,' zei Jeremy met een grijns. *'Zin in koffie en ontbijt?'*

Opa stapte over de drempel. *'Was dat een vraag?'*

Jeremy's grijns werd breder. Hij volgde opa en paste zijn pas op de zijne aan. Toen hij zag hoe opa rondkeek alsof het de eerste keer was dat hij hier binnenstapte, zakten zijn mondhoeken omlaag. Angst kroop onder zijn huid en vond razendsnel de weg naar zijn hart. Een onzichtbare hand kneep het samen.

'U bent toch niet vergeten hoe het er hier uitziet?' vroeg hij enigszins benauwd.

Als opa zijn geheugen zou verliezen, wist Jeremy niet wat hij moest beginnen. Hun gezamenlijke ontbijt en hun gesprekken waren het fundament van zijn week.

'Welnee, Jer. Ik kan je huis in gedachten uittekenen. Maar het verwondert me soms ineens weer dat het je gelukt is.'

Opa liet zijn hand over het stalen aanrechtblad glijden. Langzaam liep hij de keuken door en bleef staan in de deuropening naar het balkon. Zijn ogen vernauwden zich terwijl hij naar de horizon keek.

Jeremy kwam naast hem staan. 'Dat me wát gelukt is?'

'Dit,' zei opa, met een rustig, breed gebaar. 'Je bent een kwartje geworden.'

Het was jaren geleden dat ze het samen over dubbeltjes en kwartjes hadden gehad. Jeremy was het nooit vergeten.

Hij grinnikte kort. 'Zelden, toch? Ik ben de uitzondering.'

Opa draaide zich om en liep naar de eettafel. Hij schoof een van de leren stoelen naar achteren en ging zitten, met zijn gezicht naar het raam.

Jeremy zette het dienblad op tafel, maakte een cappuccino voor zichzelf en nam plaats tegenover hem.

Er viel een stilte, wat op zichzelf niet ongebruikelijk was. Maar iets aan de manier waarop opa hem aankeek, die rustige, onderzoekende blik in zijn ogen, maakte dat hij zich onrustig begon te voelen. Jeremy kneep zijn ogen samen en tilde zijn kin een fractie op.

‘Is er wat?’

Opa glimlachte en vouwde zijn handen op tafel. ‘We gaan eerst bidden.’

Ja, dus. Er was iets. Maar eerst moest er gebeden worden.

Opa sprak vertrouwde woorden, maar ze gingen Jeremy het ene oor in en het andere meteen weer uit. De angst kroop opnieuw zijn borst in en nam zijn hart weer in haar greep.

Na het amen klemde hij zijn kiezen op elkaar tot zijn kaken pijn deden. Hij haalde diep adem en rechte zijn rug.

‘Opa?’

Opa’s mondhoeken trokken omhoog tot een glimlach, maar zijn ogen lachten niet mee.

‘Het ontbijt ziet er weer voortreffelijk uit,’ zei hij terwijl hij met twee handen de Italiaanse bol oppakte.

Stelde opa het gesprek nu bewust uit? Jeremy schudde zijn hoofd. Hij zou geen hap door zijn keel krijgen.

‘Er is iets. Toch? Kunt u het niet gewoon meteen zeggen?’

Angst moest je in de ogen kijken.

Opa liet zijn handen weer zakken. Er druppelde honingmosterddressing uit het broodje op zijn bord. Hij leek het niet eens te merken.

‘Ik ben ziek, jongen.’

Ziek? Jeremy fronste en liet zijn blik over het vertrouwde gezicht glijden. Opa had een gezonde kleur van al die uren buiten. Hij was een getaande, oude man, maar op het eerste gezicht zo gezond als een vis.

‘Het viel me de laatste tijd op dat ik moeite kreeg met alledaagse handelingen,’ vervolgde opa. ‘Een sleutel omdraaien, de knooppjes van mijn overhemd dichtmaken. M’n voeten slepen soms tijdens een wandeling, en ik heb regelmatig krampen.’

Jeremy voelde zijn hart bonzen in zijn keel. Hij beet op zijn

onderlip tot hij bloed proefde. Hij wilde niet horen wat opa nog meer zou zeggen. Hij wist het al.

‘Het is ALS, Jer. Het wordt langzaam erger. Steeds meer spieren zullen worden aangetast.’

Jeremy draaide zijn gezicht weg. Zijn eetlust verdween in een oogwenk. Hij kon zich niet heugen wanneer hij voor het laatst had gehuild, maar nu brandden de tranen in zijn ogen. Hij knipperde ze weg, vergeefs. Ze kwamen net zo hard terug.

Boosheid borrelde in hem omhoog. De waarom-vraag lag op het puntje van zijn tong, klaar om naar de hemel te worden geschreeuwd.

Waarom opa? Hij was de goedheid in eigen persoon. Waarom moest uitgerekend hij straks langzaam, steeds een beetje meer sterven?

Jeremy voelde een hand op de zijne en waagde het naar opa te kijken. Hij had een smalle glimlach om zijn mond; de twinkeling was terug in zijn ogen.

‘Je bent geschrokken, en dat is logisch, Jer. Maar weet je...’ Opa klopte zacht op zijn hand. ‘Ik ben nog precies dezelfde als vijf minuten geleden, toen je mijn diagnose nog niet kende. Ik ben hierheen gewandeld, hè?’

Jeremy haalde diep adem, hield die even vast en blies langzaam uit. Er was niets veranderd, en toch... was alles anders.

‘Ik heb u nodig, opa.’ Zijn stem brak.

Opa trok zijn hand terug, pakte zijn koffiekopje en nam een slok. ‘Goede koffie,’ knikte hij genietend. Nog een slok, daarna zette hij het kopje weer neer.

‘Jeremy...’ De twinkeling maakte weer plaats voor een ernstige blik. ‘Ik ben dankbaar voor elke vrijdagochtend samen. Ik stond er met mijn neus bovenop terwijl jij, door keihard werken, een kwartje werd. Heb ik weleens gezegd hoe trots ik op je ben?’